

AYTÜNÜKE

Kara tayga koltığında, Kara talay cakazında, Kara-küreñ attu Karıp, çajı cede bergen, Katan söögi bojoy bergen, Baštaktanıp oynoyton Bala-barka ondo cok, Karıp kalgan emegenile Kara-kaan curtadı. Caan tişteri tujüp kalgan, Cazap ermek aydıp bolbos. Kara-kaanniñ emegeni Bir künde bir uul bala taptı. “Caş tušta tabılbas balam, Caş cetkende tabıldı. Ce kanaydar baza emdi. Men añdap baradım, Meniñ cañıs balama Cımjak töjök tabadım. Cilik-böörök ekeledim” – dep, Kara-kaan aydala, Küreñ adına mindi, Kara tayganı köstöy berdi. Ay kirezi añdadı, Añdar edin artındı. Kamık tapkan cöäjöni Küreñ atka koştodı. Aylına oyto canıp keledele, Mındıy solun neme kördi: Albatınıñ köp nurgunı Aydarı cok tüymegen emtir, Kezigi saadak kayra tartkan. Adarga belen turguladı. Onı körgön Kara-kaan Mındıy surak suradı: “Armaqçılardı tudungılap, Saadaktardı cüktengilep, Neni tudarga cuuldıgar? Ne cügürjip turıgar?” Ol cuulgan albatı Oyto karuuzın mınayda berdi:	5 10 15 20 25 30 35 40	<i>Kara dağın koltuğında, Kara denizin kıyısında, Koyu kahverengi atlı İhtiyarlayıp, yaşlanan, Sert kemiği yumuşayan, Akli başından giden Çoluğu çocuğu olmayan Yaşlanmış eşiyile Kara-kaan yaşadı. Büyük dişleri dökülmüş, Düzgün lâf konuşamaz olmuş. Kara-kaan'ın eşi Bir gün bir erkek çocuk doğurdu. “Gençken doğmayan yavrum, İhtiyarlığımda doğdu. Fakat şimdi yapacak bir şey yok. Ben ava gideyim, Tek oğluma Yumuşak döşek bulayım. İlik, böbrek getireyim.” diye, Kara-kaan konuşarak, Kahverengi atına bindi, Kara dağa doğru yola çıktı. Yaklaşık bir ay avlandı, Avladığı eti yükledi. Epeyce avladığı servetini Kahverengi atına yükledi. Dönüp evine gelirken, Şöyle değişik bir durum gördü: Halkın çoğu Anlatılamayacak kadar telâşlanmış, Kimisi de yayını çekmiş. Atmaya hazır bekliyormuş. Onu gören Kara-kaan Şöyle sormuş: “Kementleri tutunup, Sadakları yüklenip, Neyi tutmak için toplandınız? Ne diye koşturup duruyorsunuz?” Toplanan halk Şöyle cevap verdi:</i>
---	---	---

“Aygırlu maldar ortodo
Ak-çabdar kulun tabılğan,
Ceten kulundu bilça teep,
Ceten beeni ajıra kalıp,
Optu-çümdü oynop turat.
Onı tudarga keldibis,
Öltürerge cuuldıbis”. –
“Ol kulundu öltürbeger,
Oynozo, ogo tiybeger” – dep,
Kara-kaan aydala,
Kazalada cele berdi.
Ança-mınça bolbodı,
Aylı-curtına canıp kelele,
Küreñ adınañ tüşti,
Kargan emegenile ezendeşti.
Ekelgen cöjözün berele,
Emegenine mınayda ayttı:
“Karu süügen kayran ejim,
Kara cañıs uulıma
Kamdu terezineñ töjök caza,
Kara tülkü ton köktö,
Onıñ ciir kursağın
Cilik-bööröktöñ belele”.
Kañça künder ötköndö,
Kara-kaan körüp turza,
Karıganda tabılğan uulı
Kamdu töjökkö catkadiy emes,
Kabayga emdi batkadiy emes,
Eki kolın bıkindangan
Arı-beri telçip turdı.
Eki közi çağılışkan,
Cer-teñerini acıktap turdı.
Kara-kaan emegenile
Kaykajıp kalğan oturar boldı.
“Togus çardıñ terezineñ
Ton etmeyinçe, neme bolbos,
Tıt ağaştı kezele,
Kabay etpeyinçe, ol batpas.
Karıp cajiş cederde,
Kandiy bala bütti” – deşti.
Baza bir kün ötköndö,
Bala ıyı cıñıray berdi.
Kara-kaan kelip körzö,
Kargan emegeni kıs balanı
Taap alğan oturar boldı.
Kara-kaan korkuştu süündi,
Kañça katap kol çabındı.
Iraak conlo biçikteşti,
Cuuk conlo til alıştı.
Caan toy başladı,
Cırgal-oyn tıñdı,
At cakşızı carıştı,
Er cakşızı küreşti.
Kara uzun şańkılı,

“Aygırlı atların arasından
Ak-çabdar kulun doğdu,
Yetmiş kulunu ezip,
Yetmiş kısırağı üstüne atılıp,
Kendince oynadı.
Onu tutmaya geldik.
Onu öldürmek için toplandık.”
“O kulunu öldürmeyin,
Oynasa da, ona dokunmayın” diye,
Kara-kaan böyle diyerek,
Atını sürüp gitti.
Çok zaman geçmedi,
Dönüp evine gelerek,
Kahverengi atından indi,
İhtiyar eşiyile selâmlaştı.
Getirdiği servetini vererek,
Eşine şöyle dedi:
“Hoş, sevdiğim eşim,
Tek oğluma
Kunduz derisinden döşek yap,
Kara tilkiden elbise dik,
Onun yiyeceğini
İlik, böbrekten hazırla.”
Epey günler geçtikten sonra,
Kara-kaan baktı ki,
Yaşlılığında sahip olduğu oğlu
Kunduz kürkü yatmıyor,
Beşiğe sığmıyor,
İki elini beline dayayıp
İleri, geri dolaşıyor.
Alev gibi parıldayan iki gözüyle,
Gökyüzünü inceledi.
Kara-kaan eşiyile
Şaşırıp otura kaldı.
“Dokuz öküzün derisinden
Giysi yapmayınca olmaz,
Melez ağacını kesip,
Beşik yapmayınca sığmaz.
Yaşlılık zamanımız geldiğinde,
Bu nasıl evlat sahibi olduk.” dediler.
Bir gün daha geçtikten sonra,
Çocuk ağlaması duyuldu.
Kara-kaan gelip baktı ki,
İhtiyar karısı bir kız çocuğunu
Doğurup oturmuş.
Kara-kaan çok sevindi,
Defalarca el çırpı.
Uzaktaki halkla mektuplaştı,
Yakın halkla konuştu.
Büyük toy başladı,
Şölen, oyun arttı,
Atın iyisi yarıştı,
Erin iyisi güreşti.
Kara uzun örgülü,

<p>Torko tondi berele, Tömön körüp, kunugıp ayttı: “Eldiñ-conniñ ortodoñ Uulım adın adaar kiji Emdige cetire çıkmadı. 160 Bu torkomı sen kiy! Bu uulımniñ adın ada!” Kara tajuurda arakını Kara-kaan ala koydı, Kargan emegen koldorına 165 Kapşay türgen tuda berdi. Aarakını emegen alala, Eki tuluñın sıymanıp, Ermegin aydıp baştağı: “Caaktu oosko ayttırbas, Caman cürümge bastırbas, Carınduga cıktırbas, Caan baatırdañ caltanbas, Amadaganın alıp cürer, Amır-ençü cıgap cürer 175 Aytünüke dep attu bol, Adı çıkkın baatır bol!” Kargan emegen adagan adın Kara-kaan caradıp uktı. “Kıs balanıñ adın 180 Kanayda adaarıñ?” – dep suradı. “Kargan kijideñ çıkkın kıs Kaspak dep attu bolzın, Karañuy sanaa sananbazın, Katu cürüm bilbezın” – dep, Kargan emegen kuuçındadı, Kaan aldına bajırdı. Kara-kaan kuldarın kıygırıp, Kargan emegendi örö ködürdi. “Baldarıma adagan adı 190 Boyıma sürekey keleşti. El-conlo kojo toylop, Aş ürüzin amzap cip, Aylı-curtıgarga cedele, Amır-ençü cadıgar” – dep, Kara-kaan alkadı, Bir eerlü atla sıyladı. Aldınañ miner attu bolup, Aksagal emegenile ekü Aylı-curtına canıp iydi. 200 Kara-kaan emegenile Katkırıp süüner boldı. Toy bojogon kiyninde Tokınap cakşı curtay berdi. Aytünüke degen uulı 205 Ayga-cılga özüp catti, Baladañ başka bala boldı, Baatır büdümdü kiji boldı. “Karu enem, kayran enem,</p>	<p><i>İpek giysi vererek, Aşağı doğru bakıp, üzüntülü konuştu: “Halkın arasından Oğluma ad adayacak insan Şimdiye kadar çıkmadı. Sen bu ipek elbiseyi giy! Bu oğluma ad ada!” Kara mataradaki içkiyi, Kara-kaan aldı, İhtiyar kadının eline Hemen tutuşturdu. Kadın içkiyi alarak, İki örgüsünü sıvazlayıp, Konuşmaya başladı: “Yanaklı ağza söylettirmez, Kaderi kötü olmaz, Omuzluya yenilmez, Heybetli bahadırdan korkmaz, Hedefine ulaşan, Rahat, huzurlu yaşayan Aytünüke adlı ol, Anlı şanlı bahadır ol!” İhtiyar kadının adadığı adı Kara-kaan beğendi. “Kız çocuğın adını Nasıl vereceksin?” diye sordu. “İhtiyardan doğan kız Kaspak adlı olsun Kötü düşünce düşünmesin, Kötü hayatı tanımasın.” diye, İhtiyar kadın konuştu, Kağanın önüne baş eğdi. Kara-kaan kullarını çağırıp, İhtiyarı kaldırttı. “Çocuklarıma adadığın adları Çok beğendim. Halkla birlikte toy yapıp, Yiyekten yiyip, Evine giderek, Rahat, huzurlu yaşayın.” diyerek, Kara-kaan onu övdü, Eyerli bir atla ödüllendirdi. Binecek atlı olup, Aksakal ve karısı Evlerine döndüler. Kara-kaan eşiyile Gülüp, sevindi. Toy bittikten sonra Rahat, huzurlu yaşadı. Aytünüke adlı oğlu Aydan aya, yıldan yıla büyüdü, Çocuktan başka bir çocuk oldu, Bahadır görünümlü insan oldu. “Nazlı anam, sevgili anam,</i></p>
---	---

Kandıy suunu içele, Kojoñdop, cırgap cadıgar? Mege ondıy suu beriger, Men onı amzaytam” – dep, Aytünüke enezineñ Amadap surap oturar boldı. Enezi arakıdañ urala, Erke uulına çöyö tarttı. Onı içken Aytünüke Baza birdi suradı. Baza katap enezi Bir çööçöydi urup berdi. Ol arakını içele, Üydeñ çıgara cügürdi, Ama-tomo sığırıp iydi, Açu-koron kıygırıp iydi. Onoñ arı Aytünüke Turgan cerine cogolıp kaldı. Kara-kaan baatırlarınañ suradı, Kajızı da bilbes boldı. Aytünüke Kayda barganın Bir de kiji köörbögön boldı. Açınıp, ıylap, Kara-kaan Uulın sakıp çöködi. Tört kün ötköndö, Telekey kenerte silkindi, Ağın suular ajındı, Ağaş-taştar sınıladı. Ak-çabdar atka mingen Aytünüke degen uul Adazınıñ aylına candı. Onıñ mingen çabdar at Aaayı-bajı cok kiştep turdı. Aytünüke erlü baatır Amırgıdıy kojoñdop turdı. Kara-kaan süüngen boyunça Kerege aylınañ çıgıp kelip, Aytünüke uulınıñ Adın buularga meñdedi. “Kanayıp turıgar, karu adam? Kalak, adıma tiybeger, Adımdı boyım buularım, Ayılga boyım kirerim” – dep, Aytünüke adazın Kolınañ tudup, toktottı. “Kayran erke cañıs uulım, Karıganda tapkan balam, Aayı cok süünele, At tutkanım bilbey kaldım” – dep, Kara-kaan uulına Karuuzın oyto onoydo aydat. Enezi korkuştu süünele, Ermek aydıp bolboy oturdı. Ayılga onçozi kirgilep,	210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260	<i>Nasıl bir su içip de, Şarkı söyleyip, eğleniyorsun? O sudan bana da ver, Onun tadına bakayım.” diye, Aytünüke anasından Hevesle istedi. Anası rakıdan doldurarak, Sevimli oğluna uzattı. Onu içen Aytünüke Bir kez daha istedi. Anası bir daha Bir kadeh doldurup verdi. O rakıyı içince, Evden çıkıp koştu, Öteye beriye ıslık çaldı, Acı acı naralar attı. Sonra Aytünüke Durdduğu yerde kayboldu. Kara-kaan bahadırlarına sordu, Hiçbiri bilemedi. Aytünüke'nin nereye gittiğini Bir kişi bile görmemişti. Kızıp, ağlayıp, Kara-kaan Umutsuzca oğlunu bekledi. Dört gün geçtikten sonra, Birden yeryüzü sallandı, Akarsular kıyılarından taştı, Ağaçlar, taşlar kırıldı. Ak-çabdar ata binen Aytünüke adlı delikanlı Babasının evine döndü. Onun bindiği iyi koşan atı Çok fazla kişnedi. Güçlü bahadır Aytünüke Amırgı* gibi şarkı söyledi. Kara-kaan sevincinden Ağaç iskeletli evinden çıkıp, Oğlu Aytünüke'nin Atını bağlamak için acele etti. “Ne yapıyorsun, sevgili babam? Sakın, atıma dokunma, Atımı kendim bağlarım, Eve kendim girerim.” deyip, Aytünüke babasının Elinden tutup, durdurdu. “Sevgili biricik oğlum, İhtiyarlığımda sahip olduğum yavrum, Aşırı sevincimden, Atı tuttuğumu bilemedim.” deyip, Kara-kaan oğluna Cevabımı böyle verdi. Anası aşırı sevincinden, Bir şey söyleyemeyip oturdu, Hepsi eve girip,</i>
---	---	---

Aytünüke unçukpay turala, Aydı acıktap, kuuçındadı: Aydıy tegerik çıraylu, Aydarı çok kersü, Cıldıs kara köstü, Cımjak coboş ermektü Caraş kıstı kaydañ aları Corıktaza, bayla, bildirer, Kandıy altayga bararı – Atka minze, körüner”. Kaspak kiçü sıynın Kabra tudup kuçaktadı, Karu, cılı söstörin Kayran sıynına aydıdı. Ayılđañ baçımdap çıga bazıp, Ak-çabdar adına mindi. Çoydoñ etken üzeñini Çöyö teep, eerge oturdı, At tiskinin teñdey tudup, Arı bolup cele berdi. Uzun colgo çıgala, Uzak corıkka köndükti. Ak çeçektı kömö baspay, Ak-çabdar celip turdı. Caş ölöñdi caya baspay, Caraş corgo barıp cattı. Biyik, biyik taygalardı Tuygak tiydirbey, ajıp turdı. Tereñ, tereñ talaylardı Torsıkka cetirbey, keçip turdı. Aytünüke erlü baatır Ak-çabdarga caykadıp, Koolodo kojoñdoyt, Komıs sogup oyonop turat. Añdar, kuştar kulak salıp, Aytünüke baatırđın oyunın Ayga, cılga tıñdap turat. Ak-çabdar corgo attu Aytünüke erlü baatır Kuskun uçpas kuba çöldi Kuyun keptü ödüp cadat, Sañıskan konbos sarı çöldö Salkın keptü barıp cadat. Cerdin üstin aylangan Ceten kaannıñ colin körüp, Celip çabarı köptödi, Altay üstinbürkegen Altan kaannıñ curtın körüp, Adın kamçılap, meñdedi. Karmay alza, kulaktarı, Kaya körzö, kölötközi. Kiynine onıñ artarı çok, Aldımañ onıñ keleri çok. Kara cañıs Aytünüke	320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370	<i>Aytünüke sessiz durarak, Aya bakıp, konuştu: Ay gibi yuvarlak yüzlü, Anlatılamayacak kadar güzel, Yıldız gibi kara gözlü, Hoş sohbetli Güzel kızı nereden alacağımı Yolda giderken bilirim herhalde, Nereye gideceğim, Ata bindiğimde belli olur.” Küçük kızkardeşi Kaspak’ı Sıkıca tutup kucakladı, Hoş, güzel sözlerini Sevgili kızkardeşine söyledi. Evden hızla çıkıp, Ak-çabdar atına bindi. Dökme demirden üzenkiye Tepip, eyere oturdu. At dizginini denk tutup, İleri doğru koşturdu. Uzun yola çıkarak, Uzun yolculuğa başladı. Ak çiçeğe basmayıp, Ak-çabdar koştu. Taze otu ezmeyip, Güzelce rahvan gitti. Yüksek yüksek dağları Toynağını değdirmeden aştı. Derin derin nehirleri Dizine kadar bile batırmadan geçti. Güçlü bahadır Aytünüke Ak-çabdar’ı yayıp Güzel şarkı söyledi, Kopuz çalıp oynadı. Hayvanlar, kuşlar kulak kesilip, Bahadır Aytünüke’nin oyununu Aylarca, yıllarca dinledi. Rahvan gidişli Ak-çabdar’lı Güçlü bahadır Aytünüke Kuzgunun uçmadığı boz çölü Fırtına gibi geçti, Saksağanın konmayacağı sarı çölü Rüzgâr gibi geçip gitti. Yerin üstünü dolaşan Yetmiş kağanın yolunu görüp, Koşuşunu hızlandırdı, Altay üstünü kapatan Altmış kağanın yurdunu görüp, Atını kamçılıyıp, hızlandı. Elini geri atsa, kulakları, Geri baksa, gölgesi vardı. Arkada bıraktığı yok, Önden geleni yoktu. Yalnız başına Aytünüke</i>
---	---	--

<p>Kança cıldıñ turkunına Er boyında amır çok, At boyında soodu çok, Tün kirgenin bilinbey, Tüş bolgonın tanıbay, Türgen-tükey barıp cattı. Onoñ arı Aytünüke Omok-sedeñ kojoñdop Kança talaydı keçe berdi, Kança tayganı aja berdi. Altın tayganıñ kırına çıktı, Aylandıra şindep kördi. Altın tayganıñ tözinde, Ak talaydıñ cakazında Başkaru bilbes albatı Mında curtap catkan emtir, Başsız çok tümen mal Mında turatan cerlü emtir. Ak talaydıñ cakazında Altın örgöö turar emtir. Ak baştu apşiyak Ol örgöödöñ çıgıp keldi, Onıñ canında koştoy Bir kiçü uul turdı. Ak baştu apşiyak Albatını acıktap, Örö körüp, kıygırdı: “Kalık- conım altayga Başsız çok artar turu, Kamık tümen cöjöm Cutpalar kolına kirer turu, Kanaydayın emdi?” – dep, Kargan apşiyak arbandı. Altın tuunu acıktap, Aytünükeni körüp iydi. “Oy, emegen, beri çık, Ol tuunıñ bajına Kandıy kiji çıkkanın Kapşay kelip kör” – dedi. Emegeni üydeñ çıktı, Ebire tuunu laptap kördi: “Baatır uktu kiji emtir” – dep, Bajın caykap, kuuçındadı. Onı ukkan Aytünüke Olordı kerektep körbödi, Kök tayga caar cortup iydi, Kırına onıñ çıgıp keldi. Kök tayganıñ edeginde Körgön nemezi mindıy boldı: Eki ceek-cutpa baatırlar – Er-Şokşılañ la Baçır-Kara – Albatını korkıştı tonop, Añdı-kuştı kırıp turdı. Aygılıu maldardı aydagılap,</p>	<p>375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425</p>	<p><i>Sayıız yıllar boyunca Er vücudunu rahatlatmadan, Atını dinlendirmeden, Gecenin girdiğini bilmeden, Gündüz olduğunu anlamadan, Hızla gitti. Sonra Aytünüke Güzel şarkılar söyleyip, Sayıız nehri geçti, Sayıız dağı aştı. Altın dağın kırına çıktı, Etrafı inceledi. Altın dağın dibinde, Ak nehrin kıyısında İdare edilmeyi bilmez halk Burada yaşıyormuş, Başsız sayıız mal, Burada duruyormuş. Ak nehrin kıyısında Altın saray duruyormuş. Ak başlı ihtiyar O saraydan çıktı, Onunla birlikte yanında Bir küçük oğlan vardı. Ak başlı ihtiyar Halka dikkatle bakıp, Başını kaldırıp, bağırdı: “Halkım Altay’da Başsız kalacak, Sayıız servetim Mel’unların eline geçecek, Ne yapayım şimdi?” diye, İhtiyar kızdı. Altın dağa dikkatle bakıp, Aytünüke’yi gördü. “Oy, kadın, beri çık, O dağın başına Biri çıkmış Hemen gelip bak.” dedi. Karısu evden çıktı, Dağı çepeçevre iyice inceledi: “Bahadır soylu insanmış.” deyip, Başını sallayıp, konuştu. Onu işiten Aytünüke Onları dikkate almadı, Atını gök dağa doğru koşturdu, Onun kırına çıktı. Gök dağın eteğinde Gördükleri şunlardı: İki kötü yaratılışlı bahadır Er-Şokşılañ ile Baçır-Kara Halkı yağmalayıp, Hayvanları kırmışlar. Aygırlı atları sürüp,</i></p>
--	--	---

Alban cürümge albatını
Olcolop onçozın iyip cattı.
Onı körgön Aytünüke
Açınbas boyı açındı,
Ama-tomo sıgırdı, 430
Açu-koron kıygırdı.
Kök tayganiñ kırınañ
Kürejerge uçup tüşti.
Ceek-cutpa baatırlardı
Cerge kömö çaçar dedi. 435
Aytünükeni körölö,
Açap cutpalar katkııştı:
“Koyonço adıñ, kuşça boyıñ
Korkıbay, ne keldiñ?” – deşti.
Aytünüke erlü baatır 440
Aydar sözün aytpadı,
Ak bolot üldüzin
Ağaş-taşka cañıp iydi.
“Bay bolgondo, baatır bis,
Er bolgondo, bökö bis, 445
Kelip bisti sen tutsañ,
Keciriñ seniñ üzüler,
Kürejeyin dep sananzañ,
Buttariñ seniñ sımar” – deñip,
Er-Şokşılañ la Baçır-Kara 450
Aytünüke baatırdı
Araadap emdi bazıp keldiler.
Kandu soğuş başaldı,
Kara tobrak kaynap çıktı.
Caan, caan agın suular 455
Caradınañ ajımpı aktı
Cabıs, cabıs tuular
Calañ bolup artıp kaldı,
Aytünüke erlü baatır
Arıganım bilinbedi. 460
Üldüğe ilip çaçkanı
Üç tayganı aja beret,
Baçır-Kara bay baatırdı
Kalıp kelip tudarda,
Kalaktap, ontop cada berdi. 465
Aytünüke erlü baatır
Açap Baçır-Karaniñ
Togus kat kuyagin
Togus kırılı kamçızıla
Toguzon cerdeñ cara çaptı, 470
Tobrakka onı kömö soktı.
Baçır-Kara ölö berdi,
Kalgançı üni torgılıp kaldı.
Er-Şokşılañ mımı körüp,
Eki cerdeñ büktele berdi, 475
Eki kolın suy saldı,
Erlü bütken Aytünükeni
Eki cardınañ barıp tuttı.
“Caman kaanga kul boloriñ,

Halkı zorla
Esir alıp hepsini sürmüşler.
Onu gören Aytünüke
Öfkelenmezdi öfkeleni,
Öteye beriye ıslık çaldı,
Acı acı nara attı.
Gök dağın kırından
Güreşmek için uçarak indi.
Kötü yaratılışlı bahadırları
Yere gömüp saçmalı dedi.
Aytünüke 'yi görünce
Aç gözlü mel'unlar gülüştüler:
“Atın tavşan gibi, kendin kuş gibisin
Korkmadan niçin geldin?” dediler.
Güçlü bahadır Aytünüke
Söyleyecek sözünü söylemedi,
Ak çelikten kılıcını
Ağaca, taşa biledi.
“Zengin de biz, bahadır da biz
Er de biz, yiğit de biziz,
Gelip bizi tutarsan,
Senin boğazın koparılır,
Güreşmek istersen,
Senin ayakların kırılır.” deyip,
Er-Şokşılañ 'la Baçır-Kara
Bahadır Aytünüke 'yi
Gelip aralarına aldılar.
Kanlı savaş başladı,
Kara toprak kaynadı.
Büyük büyük akarsular
Kıyılarından aşıp aktı,
Alçak alçak dağlar
Ova olup yatıp kaldı,
Güçlü bahadır Aytünüke
Yorulduğunu anlamadı.
Kılıcına takıp saçtığı
Üç dağı aşıp gitti,
Baçır-Kara bahadırı
Sıçrayarak gelip tuttuğunda
Áhlayıp, inleyip yata kaldı.
Güçlü bahadır Aytünüke
Aç gözlü Baçır-Kara 'nın
Dokuz kat zırhını
Dokuz başlı kamçısıyla
Doksan yerinden parçaladı,
Onu toprağa gömdü.
Baçır-Kara öldü,
Son sesi yankılanıp kaldı.
Bunu gören Er-Şokşılañ
İki kat eğilip,
İki kolunu uzattı,
Güçlü yaratılışlı Aytünüke 'yi
Gidip iki omzundan tuttu.
“Kötü kağana kul olacaksın,

Çığa konup, cerge tüşti. Aytünüke erlü baatır Ol tajuurdiñ bögin aldı.	590	Çıkıp, yere düştü. Güçlü bahadır Aytünüke O matara tıpasını aldı.
Elbiy-selbiy çaçıp iydi, Ceten tajuur arakı Cergelejip tura berdi. Ak-çabdar arıbas at Ekinçi katap bışkırdı,	595	Büyü yapıp fırlattı, Yetmiş matara raki Sıra sıra dizildi. Yorulmaz at Ak-çabdar İkinci defa pıskırdı,
Koo tumçuktıñ üydineñ Koydıñ töji çıgıp keldi. Aytünüke ol töşti Arı-beri caykap iydi, Ceti kuçanıñ semis edi	600	Dağ yamacı gibi burnunun deliğinden Koyunun döşü çıktı. Aytünüke o döşü İleri geri salladı, Yedi koçun semiz eti Dizilip ata yüklendi.
Cergelejip atka artıldı. Araızın kancaalanıp, Kuça edin artınıp, Altın-kaanniñ curtın köstöp, Ayılçızı bolup cortup iydi.	605	İçkisini kancaya asıp, Koçun etini yüklenip, Altın-kaan 'ın yurduna doğru bakıp, Misafiri olmak için atını koşturdu. Çok zaman geçmedi, Altın-kaan 'ın yurduna Aytünüke yetip geldi.
Ançı-mınça bolbodı, Altın-kaanniñ curtına Aytünüke cedip keldi. Albatı onı körölö, Adın alarga cügürişti,	610	Halk onu görünce, Atını almak için koştı, Altın-kaan 'ın bahadırları Aytünüke 'yi koltukladı. "Atımı bağlattırarak kadar ihtiyar değilim, Koltuklatacak kadar güçsüz değilim, Siz bana dokunmayın, Bana böyle karşılama yapmayın, Atımı kendim bağlarım, Eve kendim girerim." diye, Bahadır Aytünüke söyleyip, Atın sırtındaki eti yüklendi, İçkili mataraları sıkıca tutundu, Altın saraya yöneldi, Altın eşiği adımlayıp girdi. Altın-kaan kalkıp, Aytünüke 'yi karşıladı: "Yukarı, yukarı otur!" deyip, İki kolundan çekti. Gidip baş köşeye oturmamakta, Aytünüke ısrar etti. "Akrabalardan daha hürmetli misafir, Ak kilime oturun." diye, Altın-kaan 'ın eşi Aytünüke 'ye söyledi. Onu da dinlemeyip, Aytünüke Ateşin yanına oturdu, Koç etini kaydattırdı, İçkisini doldurup, tadına baktırdı. Aytünüke 'nin içkisini Altın-kaan merakla içti. "Adın, sanın nedir? Altın dağın başından inip,
Altın-kaanniñ baatırları Aytünükeni koltıktadı. "Adım buulattırarga kargan emezim, Koltıktadarga uyan emezim, Mege sler tiybeger,	615	
Meni sürekey utkıbagar, Adımdı boyım buularım, Ayılga boyım kirerim" – dep, Aytünüke baatır aydala, At arkazınañ et cüktendi,	620	
Araızılı tajuurlardı bek tudandı, Altın örgöögö uulandı, Altın bozogo altap kirdi. Altın-kaan örö turup, Aytünükeni utkıdı:	625	
"Örö, örö otur!" – dep, Eki koldoñ cedinip aldı. Törgö barıp oturbay, Aytünüke moynop turdı. "Törööndördöñ artık ayılçı,	630	
Ak şirdekke oturıgar" – dep, Altın-kaanniñ emegeni Aytünükeni aydıp turdı. Anda da cok, Aytünüke Ot ayagına oturdı,	635	
Kuça edin kaydattırdı, Araızın urup, amzattırdı. Aytünükeniñ araızın Altın-kaan sonırkap içti. "Adı-coliñ kem edi?	640	
Altın tuuniñ kırınañ tujüp,		

Aylıma ne kirbediñ?” – dep, Ak baştu Altın-kaan Aytünükeni surap oturdu. “Kara-küreñ attu Kara-kaanniñ uulı men, Ak-çabdar attu Aytünüke baatır men. Kızıl elik tuştaza Adıp alarım kandıy dep, Kıs bala tuştaza, Eş ederim kandıy dep, Cer telekey ebirip, Corıktap cürgen kiji edim, Altın tuuniñ kırına At soodorgo çıkkın edim. Arı-beri körüp turzam, Altın örgöödöñ sler çıgıp, Ayga-künge bajırđıgar, Kara cerdi acıktap, Kalaktap, sıktap turđıgar. Ne bolgonın bilerge, Kök taygaga çıgara corttım. Kök tayganı tömön körzöm, Er-Şokşılañ la Baçır-Kara Elbek condı cuulaarda, Emdi slerdi korkıdarda, Ekilezin öltürdim” – dep, Aytünüke kuuçındadı. Altın-kaan süüne berdi. “Aylı-curtıma kelgeniñ caqşı, Albatıga boluşkanıñ caqşı. Sok cañıs kızımdı Sege berer küünim bar. Kızımdı men kıcırayın, Kuuçındajarın boyıñ bil” – dep, Altın-kaan ermektenet, Aytünükeni kündüleyt. Arıgan boyı Aytünüke Cañı amırap oturdu, Aştagan boyı Aytünüke Cañı ajanıp, toyo berdi. Altın başka amtandı Alama-şikir aş cidi, Altın caraş ayaktañ Arakını içip oturdu. Altın-kaan baatırların Aylına cuup, cakardı: “Altın-Tana kızımdı Altın örgöögö ekeliger”. Cüs kelinçek iydeçilü, Cüs kıs kojoñçılı, Cüs baatır koltıkçılı, Cüzi sürekey tidimdü Altın örgöö içine	645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695	<i>Evime niçin girmedin? diye, Ak başlı Altın-kaan Aytünüke 'ye sordu. “Kara-küreñ atlı Kara-kaan 'in oğluyum, Ak-çabdar atlı Bahadır Aytünüke 'yim. Kızıl karaca rastlarsa Avlayayım diye, Genç kız rastlarsa, Eş alırım diye, Yeryüzünü dolaşıp, Gezen kişiydim, Altın dağın kırına Atımı dinlendirmeye çıkmıştım. Etrafa baktığımda, Siz altın saraydan çıkıp, Aya, güneşe baş eğdiniz, Kara yere dikkatle bakıp, Ahlayıp inediniz. Ne olduğunu anlamak için, Atımı gök dağa çıkmak için koşturdum. Gök dağdan aşağı baktığımda, Er-Şokşılañ 'la Baçır-Kara Halkla savaşıp, Sizi korkuttuğu için, İkisini de öldürdüm.” diye, Aytünüke konuştu. Altın-kaan sevindi. “Evime gelmen güzel, Halka yardım etmen güzel. Tek bir kızımı Sana vermek istiyorum. Ben kızımı çağırayım, Konuşup kararını kendin ver.” deyip, Altın-kaan konuştu. Aytünüke 'ye ikramda bulundu. Yorulan Aytünüke Oturup yeni dinlendi, Acıkan Aytünüke Yeni yemek yiyip, doydı. Altmış çeşit tatl Lezzetli yemeği yedi, Altmış güzel kâseden Oturup rakıyı içti. Altın-kaan bahadırlarını Evine toplayıp, buyurdu: “Kızım Altın-Tana 'yı Altın saraya getirin.” Peşinde yüz gelinle Yüz şarkıcı kızla, Yüz yardımcı bahadırla, Yüzü çok güzel Altın sarayın içine</i>
---	---	--

* **Amırğı:** Avcıların av hayvanlarını yanlarına yaklaştırmak için çaldıkları alet.

Altın-Tana kirip keldi. “Ekü boyıgar körijiger, Ep-colın tabıjıgar” – dep, Altın-kaan kızın körüp, Aytünüke baatırğa ayttı. Aytünüke tura cügürdi, Altın-Tana degen kısla Oñ kolınañ ezendeşti, Oñ caaginañ okşoştı, Oñ koltıktañ kelip tuttı. “Andıy bolzo, cakşı turbay, Albatını türgen cuugar, Aştıñ cakşızın beleteger, Altın-Tana kızımı Aytünüke küyüümdi Altın örgöögö kıcırigar, Oyın-cırgaldı baştagar” – dep, Altın-kaan baatırların Arı-beri tüymetti, Aylındağı uluzına Arakı-çegen astırdı. Altın kulaktı küler kazanda Añdar edi kaynadı. Albatı cuulıp kelele, Aytünükeni maktadı: “Alban cürümneñ ayırğan Aytünüke baatırıs Kañça üyege cürer bolzın, Kara bajı kajaybazın, Ak tişteri sargarbazın, Adı tentirilip cıgılbazın, Cuuga kirze, bökö bolzın, Cutpalardı ceñzin!” – deşti. Togus künge toy boldı, Toolop çıkpas oyun boldı. Toy bojogon kiyninde Ulus tarkap, cana berdi. Aytünüke erlü baatır Altın-Tana abakayıla Amır-ençü curtay berdi. Añdap-kuştap cürer boldı. Bir katap Aytünüke Kara tajuurda arakılı Kayındarına kirip keldi. Aş-kursaktañ ciğiledi, Araıkıdañ içkiledi. Emeş kalap kelerde, Ermek-söstöri köptödi. “As ta bolzo, malım bar, Altay tübinde enem bar, Azırıp salgan adam bar, Ağaş ta bolzo, aylım bar, Olordı barıp körörgö, Oyto canarga turum” – dep,	700 705 710 715 720 725 730 735 740 745	<i>Altın-Tana gelip girdi. “İkiniz görüşün, Bir sonuca varın.” diye, Altın-kaan kızına bakıp, Bahadır Aytünüke’ye söyledi. Aytünüke kalkıp koştı, Altın-Tana adlı kızla Sağ elle tokalaştı, Sağ yanaktan öpüştü, Gelip sağ koltuğundan tuttu. “Öyleyse, güzel, Halkı hemen toplayın, Yemeğin iyisini hazırlayın, Altın-Tana kızımı Damadım Aytünüke’yi Altın saraya çağırın, Şöleni, eğlenceyi başlatın.” diye, Altın-kaan bahadırların Öteye beriye sevketti, Evindeki insanlara Rakı, çegen kaydattırdı. Altmış kulplu bronz kazanda Hayvanların eti kaynadı. Halk gelip toplanarak, Aytünüke’yi övdü: “Bizi güç hayattan kurtaran Bahadırımız Aytünüke Nesiller boyunca yaşasın, Kara başı ağarmasın, Ak dişleri sararmasın, Atı sürçüp yıkılmasın, Savaşa girdiğinde, yiğit olsun, Mel’unları yensin!” dediler. Dokuz gün toy oldu, Sayılamayacak kadar oyun düzenlendi. Toy bittikten sonra İnsanlar dağılıp, döndü. Güçlü bahadır Aytünüke Eşi Altın-Tana’yla Rahat, huzurlu yaşadı. Hayvan, kuş avladı. Bir defasında Aytünüke Kara matarada içkiyle Kayınlarının yanına geldi. Yemekten yedi, Rakıdan içti. Biraz sarhoş olduğunda, Sohbet iyice koyulaştı. “Az da olsa, malım var, Altay’ın dibinde anam var, Beni büyüten babam var, Ağaç da olsa, evim var, Gidip onları görmek için, Tekrar döneceğim.” deyip,</i>
--	--	--

<p>Kargan emegen ayak alıp, Kursak urarga turup çıktı. İriñdü köstörin sıkıyıp, Sarı-kaan meñdep ayttı: “Cok, aru ayaktı uymaba, Ol ejiktiñ caagında Catkan ayakka ur”.</p>	860	<p><i>İhtiyar kadın kâse alıp, Yemek koymak için kalktı. İrinli gözlerini kısıp, Sarı-kaan hemen şöyle dedi: “Hayır, temiz kâseyi kirletme, Kapının kenarında Duran kâseye koy.”</i></p>
<p>Tastarakaylar urgan aştı Oostorına cuuktatpadılar. “Toydıbıs” – dep aydıştı. Kaanniñ uuldarı toyordo, Kargandar oturıp ajandı, Kazanniñ tübinde kaktardı Kırıp, kırıp cigiledi.</p>	865	<p><i>Tastarakaylar konan yemeği Ağızlarına yaklaştırmadılar. “Doyduk” dediler. Kağanın oğulları doyunca, İhtiyarlar yemek yemeye oturdu, Kazanın dibindeki kurumuşları Kırıp kırıp yediler. Böylece karınlarını doyurduktan sonra, Evden çıkıp gittiler.</i></p>
<p>Anayıp, ajanıp bojoylo, Aylınañ çıgıp baskılay berdi. Aytünüke ada-enezin körölö, Açınıp, korodop oturdu. “Sañ başka kandy kargandar?” – dep, Sarı-kaannañ suradı. “Kañça cıl minıñ aldında Kara-kaan dep kaan bolgon, Karıy bergen bolordo, Kul edip cügürzip aldım. Onoñ başka olordo Kaspak degen kızı bar, Elbek connıñ ortodo Onı tudar neme cok.</p>	870	<p><i>Böylece karınlarını doyurduktan sonra, Evden çıkıp gittiler. Babasını, anasını gören Aytünüke Oturup kederlendi. “Bu ne tuhaf ihtiyarlar?” diye, Sarı-kaan’a sordu. “Bundan yıllar önce Kara-kaan adlı kağandı, İhtiyarladığında, Onu kendime kul yaptım. Onlardan başka Kaspak adlı bir de kızı var, Halkın içinde Onu yakalayacak kimse yok. Ne kadar istesem de, Kaspak’ı yakalayamadım.” diye, Sarı-kaan konuşup, Sakalını sıvazladı.</i></p>
<p>Kanayıp ta amadanıp, Kaspaktı tudup bolbodım” – dep, Sarı-kaan ermektenip, Sagalın sıymap oturdu. “Kaspaktı bis tudarıbıs, Ekelip slerge bereribis” – dep, Aytünüke kaanga Omok emdi aydıp oturdu. “Eki töö cöøjö beriyin, Eki aygır mal bereyin, Erten barıp tudıgar, Eki kolıma beriger. Aylıma sler konıgar, Amırap cakşı alıgar” – dep, Sarı-kaan tastardı</p>	885	<p><i>“Kaspak’ı biz yakalarız, Getirip size veririz.” diye, Aytünüke kağana Dinç bir sesle söyledi. “İki deve servet vereyim, İki aygır mal vereyim, Sabah gidip yakalayın, İki elime verin. Siz evimde geceleyin, İyice dinlenin.” diye, Sarı-kaan tasları Kapıdan çıkarmayıp, bekletti. “Kağanın sarayını Kirletmek olmaz, Beyin evinde Gecelememiz uygun düşmez. Biz kuluz Kulların evinde kalırız, Güneş kırdan doğarken, Sizin evinize geliriz.” diye, Taslar çıkıp gitti. İhtiyarların evine girdiler.</i></p>
<p>Ejikteñ çıgarbay, eeredi. “Kaan kijiniñ örgöözün Kirlederge carabas, Biy kijiniñ aylına Bis konorgo kelişpes. Kul bütken boyıbıs Kuldar aylına konorıs, Kün kırdañ çıkkalakta Slerdiñ aylına keleris” – dep, Tastar çıgıp, bargıladı. Kargandardıñ aylına kirgiledi.</p>	890	<p><i>“Kaspak’ı biz yakalarız, Getirip size veririz.” diye, Aytünüke kağana Dinç bir sesle söyledi. “İki deve servet vereyim, İki aygır mal vereyim, Sabah gidip yakalayın, İki elime verin. Siz evimde geceleyin, İyice dinlenin.” diye, Sarı-kaan tasları Kapıdan çıkarmayıp, bekletti. “Kağanın sarayını Kirletmek olmaz, Beyin evinde Gecelememiz uygun düşmez. Biz kuluz Kulların evinde kalırız, Güneş kırdan doğarken, Sizin evinize geliriz.” diye, Taslar çıkıp gitti. İhtiyarların evine girdiler.</i></p>
<p>Ejikteñ çıgarbay, eeredi. “Kaan kijiniñ örgöözün Kirlederge carabas, Biy kijiniñ aylına Bis konorgo kelişpes. Kul bütken boyıbıs Kuldar aylına konorıs, Kün kırdañ çıkkalakta Slerdiñ aylına keleris” – dep, Tastar çıgıp, bargıladı. Kargandardıñ aylına kirgiledi.</p>	905	<p><i>“Kaspak’ı biz yakalarız, Getirip size veririz.” diye, Aytünüke kağana Dinç bir sesle söyledi. “İki deve servet vereyim, İki aygır mal vereyim, Sabah gidip yakalayın, İki elime verin. Siz evimde geceleyin, İyice dinlenin.” diye, Sarı-kaan tasları Kapıdan çıkarmayıp, bekletti. “Kağanın sarayını Kirletmek olmaz, Beyin evinde Gecelememiz uygun düşmez. Biz kuluz Kulların evinde kalırız, Güneş kırdan doğarken, Sizin evinize geliriz.” diye, Taslar çıkıp gitti. İhtiyarların evine girdiler.</i></p>
<p>Ejikteñ çıgarbay, eeredi. “Kaan kijiniñ örgöözün Kirlederge carabas, Biy kijiniñ aylına Bis konorgo kelişpes. Kul bütken boyıbıs Kuldar aylına konorıs, Kün kırdañ çıkkalakta Slerdiñ aylına keleris” – dep, Tastar çıgıp, bargıladı. Kargandardıñ aylına kirgiledi.</p>	910	<p><i>“Kaspak’ı biz yakalarız, Getirip size veririz.” diye, Aytünüke kağana Dinç bir sesle söyledi. “İki deve servet vereyim, İki aygır mal vereyim, Sabah gidip yakalayın, İki elime verin. Siz evimde geceleyin, İyice dinlenin.” diye, Sarı-kaan tasları Kapıdan çıkarmayıp, bekletti. “Kağanın sarayını Kirletmek olmaz, Beyin evinde Gecelememiz uygun düşmez. Biz kuluz Kulların evinde kalırız, Güneş kırdan doğarken, Sizin evinize geliriz.” diye, Taslar çıkıp gitti. İhtiyarların evine girdiler.</i></p>

“Bis konorgo keldibis,
 Bisti sler sürbes pe?” – dep,
 Aytünüke-tastarakay
 Adazınañ suradı. 915
 “Aylıbıs bistiñ koomoy edi,
 Castanarga castık cok,
 Töjönörgö töjök cok,
 Kündüleerge kursak cok,
 Kulga cürgen edibis” – dep, 920
 Kargan ulus ermektejet.
 “Oçokto otko cılınıp,
 Ot ayagına konoribıs” – dep,
 Tastar olorgo aydıjat.
 “Aldında kayda catkanıgar,
 Adı-colıgar kem edi?” – dep, 925
 Aytünüke ada-enezin
 Amıratpay, çenedi.
 “Kara-küreñ attu
 Kara-kaan dep kaan bolgom,
 Ak-çabdar attu 930
 Aytünüke dep uuldu bolgom.
 Uulıbıs ejin bedrep,
 Uzun öygö sala bergen,
 Üç cılga bargan boyı 935
 Beş cılga kelbegen.
 Emdige suru cok,
 Ölgön bolzo, cartı cok,
 Andıy attu kijini
 Altayıgarda uktıgar ba?” – 940
 Kara-kaan surayla,
 Karuuzın meñdep sakıdı.
 “Ak-çabdar at mingen
 Aytünüke dep baatır
 Er-Şokşılañ la cuulaşkan,
 Ölüp kalgan dejeten” – dep, 945
 Carandıra tastar aydıştı,
 Cadıp, izidinip, uyuktagıladı.
 Onı ukkan kargandar
 Ontop-sıktap oturgıladı. 950
 Caan tas cadarda,
 Carındarınıñ ortozında
 Kara meñ bar boldı.
 Kargandar onı körüp:
 “Bistiñ uuldıy meñdü uul 955
 Baza emdi bar turbay,
 Emeş baza ermektejerge
 Turup kelze kaydat” – deşti.
 “Kijige oñdu uyku berbes,
 Kanayıp kalgan ulus?” – dep, 960
 Caan tas arbandı.
 Cardın tonlo böktödi.
 Tañ carıp kelerde,
 Tastar örö turguladı.
 Sarı-kaannıñ eki koyın 965

“Biz gecelemeğe geldik,
 Bizi kabul eder misiniz?” diye,
 Tastarakay olan Aytünüke
 Babasına sordu.
 “Bizim evimiz kötü,
 Yaslanmaya yastık yok,
 Yatmaya döşek yok,
 İkrām etmeye yiyecek yok,
 Kul yaşıyoruz.” diye,
 İhtiyarlar söyledi.
 “Ocaktaki ateşte ısınıp,
 Ateşin kenarında geceleriz.” diye,
 Taslar ona söyledi.
 “Önceden nasıl yaşıyordunuz,
 Adınız, soyunuz neydi?” diye,
 Aytünüke babasına, anasına
 Fırsat vermeden sordu.
 “Kara-küreñ atlı
 Kara-kaan adlı kağandım,
 Ak-çabdar atlı
 Aytünüke adlı oğlum vardı.
 Oğlumuz eş aramak için,
 Uzun yola çıktı,
 Üç yıl için gitmişti
 Beş yıl oldu gelmedi.
 Şimdiye kadar haber yok,
 Öldüğü belli değil,
 Böyle adlı birini
 Yurdunuzda duydunuz mu?”
 Kara-kaan sorarak,
 Hemen cevabını bekledi.
 “Ak-çabar ata binen
 Aytünüke adlı bahadır
 Er-Şokşılañ’la savaştı,
 Ölmüş diyorlar.” diye,
 Taslar uydurup söyledi,
 Yatıp, sıcakça uyudular.
 Onu işiten ihtiyarlar
 Ağlayıp, sızladılar.
 Büyük tas yatınca,
 Omuzlarının ortasındaki
 Kara ben göründü.
 Bunu gören ihtiyarlar:
 “Bizim oğlumuz gibi benli delikanlı
 Şimdi kalksa,
 Az daha sohbet etsek
 Kalksa ne olur.” dediler.
 “İnsana rahat uyku vermez,
 Ne biçim insanlarsınız?” diye,
 Büyük tas kızdı.
 Omzunu paltosuyla kapattı.
 Tan aydınlandığında,
 Taslar kalktılar.
 Sarı-kaan’ın iki koyununu

- Öltürerge carabas” – dep,
Aytünüke baatırğa
Ada-enezi aydıştı. 1130
Kara kaptıñ aldınañ
Kaltırışkan uuldardı
Kulaktarınañ kolboy tudup,
Aytünüke çıgardı.
“Baldarda caman neme cok,
Olor aray caş, tenek. 1135
Adazınañ cajırıp,
Olor bisti azıragan,
Artkan kursaktı aylıska
Olor ekeliş bereten” – dep, 1140
Aytünükeniñ ada-enezi
Cariş edip aydıştı.
Aytünüke erlü baatır
Sarı-kaanniñ emegenin
Ceti tüñey uuldarın 1145
Cer üstine artıstı.
Adazına örgöö turguzıp,
Aylına cöjözün cuup berdi.
Öştülerin ötkürbes
Temir şibeeni cazap berdi. 1150
Onıñ kiyninde Aytünüke
Boyına örgöö tuda berdi.
Küler çoydoñ ejik etti,
Kümüş taldap orın etti,
Altın-möñün alañçık etti, 1155
Ak torkolo örgööni captı.
Teñerideñ cıldıs üzüp,
Oçogına ot küydürdi,
Telekeydeñ çeçek üzüp,
Örgöö için cümmedi. 1160
Ak buluttıñ üstile
Altın küñniñ aldıla
Altın-Tana abakayı
Aytünükege uçup keldi.
Aytünüke erlü baatır 1165
Albatızın kışırđı,
Toy-cırgaldı baştaarga
Toguzon semis añ attı,
Talayğa tüñdep arakı astı,
Taygaga tüñdep et kaynattı. 1170
Emegenin koltıktap,
Örgözine ekeldi.
Ekelip alğan emegenin
El-con maktap turdı.
Albatınıñ kojoñı 1175
Altay içiñe cañıla berdi,
Ay ajıra cırgal boldı,
Altan cüzün oyun boldı.
Ceten tajuur arakılı,
Ceten töö cöjölü 1180
Altın-kaan öböğön
Öldürmek olmaz.” diye,
Bahadır Aytünüke’ye
Babası, anası söyledi.
Kara kabın altından
Titreyen delikanlıları
Kulaklarından tutup,
Aytünüke çıkardı.
“Çocukların suçu yok,
Onlar küçük, akılları yetmez.
Babalarından gizleyip,
Onlar bizi besledi,
Artan yiyeceği evimize
Onlar getirip verdi.” diye,
Aytünüke’nin babası, anası
Yarışa konuştu.
Güçlü bahadır Aytünüke
Sarı-kaan’ın eşini
Birbirine benzer oğullarını
Sağ bıraktı.
Babasına saray yapıp,
Servetini evine yığdı.
Düşmanlarını geçirmez
Demir kaleyi yaptı.
Sonra Aytünüke
Kendine de saray yaptı.
Dökme demirden kapı yaptı,
Gümüş seçip yatak yaptı,
Altından, gümüşten ev yaptı,
Sarayını ak ipekle örttü.
Gökten yıldız koparıp,
Ocağında ateş yaktı,
Yeryüzünden çiçek koparıp,
Sarayını bezedi.
Ak bulutun üstüyle
Altın güneşin altıyla
Eşi Altın-tana
Aytüneke’ye uçup geldi.
Güçlü bahadır Aytünüke
Halkını davet etti,
Toyu, şöleni başlatmak için
Doksan semiz geyik avladı,
Deniz gibi içki hazırlattı,
Dağ gibi et kaynattı.
Eşini koltuklayıp,
Sarayına getirdi.
Alıp evlendiği eşini
Halk övdü.
Halkın şarkısı
Altay içinde yankılandı,
Şölen bir aydan fazla sürdü,
Altmış çeşit oyun oldu.
Yetmiş matara rakılı,
Yetmiş deve servet yüklü
İhtiyar Altın-kaan

